

conferentie
10 november
2016

conferentie

Geef ouders de ruimte

10 november 2016

Negen workshops, 150 deelnemers van 18 wijkacademies uit Utrecht, Haarlem, Rotterdam, Amsterdam, Den Haag, Leiden, maatschappelijk werkers, schooldirecteuren, zelfs een delegatie uit Gent ... de conferentie *Geef ouders de ruimte* op 10 november 2016 is succesvol.

De conferentie is georganiseerd voor en door Wijkacademies Opvoeden en is een project van de stichting Bevordering Maatschappelijke Participatie.

Zo veel ouders, zo veel stemmen

Buiten is het kil, regenachtig, in de zaal gaat het er warm en hartelijk aan toe. Al voordat de zeer goed bezochte conferentie Geef ouders de ruimte begint, vult de ruimte zich met gesprekken – onderzoekend, voorzichtig, enthousiast en nieuwsgierig.

En zo veel ouders, zo veel verschillende stemmen. Eén ding hebben ze gemeen: ze willen hun ervaringen over ouderschap delen, samen onderzoeken wat het betekent om moeder, vader te zijn, wat ouders nodig hebben van werk, school en omgeving.

Een vader: 'Ik merk dat ik nu dingen moet laten vallen.' Een moeder: 'Ik zoek ruimte voor mijn eigen manier van opvoeden, vanuit mijn eigen normen.' Een professional: 'De samenleving is harder, wij-zij denken doet ouders pijn, en zij moeten daarin hun eigen ruimte vinden.' ►

- 'Wat betekent ruimte voor jullie?' vraagt dagvoorzitter miss Kitty aan de zaal. De ouders delen open en met lef hun gedachten. Voor de een betekent het soms afstand kunnen nemen: 'Ruimte gaat over echt iets buiten de deur, buiten mijn gezin doen. Want ik ben niet alleen maar moeder.' Een ander benoemt haar zoektocht: 'Wie ben ik? Een kind grootbrengen vraagt geduld, en ja, dan moet je je eigen ambities tijdelijk uitstellen.' De delegatie uit Gent – professionals met programma's voor ouders – komt inspiratie opdoen. 'Vooral om het anders te doen. Onze aanpak is nog veel te schools.'

De uitspraak van een vader dat zijn vrouw een 'baantje' heeft, zorgt voor een stevig gesprek in de zaal. 'Mijn vrouw studeerde, was vooral thuis en ik kon thuis komen wanneer ik wilde. Nu is mijn dochter vier maanden, mijn vrouw werkt, en daar moet ik aan wennen.'

Je kracht en talent als ouder ontdekken ... dat is wat de conferentie ademt.

Vaders hebben nog veel ruimte te winnen: 'Ik wilde graag mijn kind wassen. Na zes maanden was het zover. Met vier paar ogen op me, die van m'n vrouw en haar moeder.'

Opvoeden vraagt veel van ouders, in deze tijd: ze willen het goed doen, en voelen tegelijk veel druk vanuit de samenleving. In negen workshops gaan ouders met elkaar in gesprek over de ruimte die ze nodig hebben. Na de bijeenkomst in de zaal vinden alle deelnemers hun weg naar een van de workshops. De sfeer verschilt: voorzichtig, aanmoedigend, nadenkend, enthousiast, kritisch – en overal veilig en ondersteunend.

**Mannen zeggen niet snel
dat ze een probleem
met hun kind hebben**

– een vader

**Scholen mogen oog hebben voor de
talenten van ouders**

– een vader

**Via social media heeft mijn
kind veel meer informatie dan ik**

– een moeder

**Vaders willen ook
ondersteuning van
hun werkgevers om
verlof op te nemen**

– een vader

**Goed in *balans* zijn, ondanks
geldzorgen, dat helpt jezelf
en je kind**

– een moeder

**Ik wilde niet alles alleen doen,
ik wilde ook *een baan***

– een moeder

**Ik wil dat mijn kind
zich kan redden in
de samenleving**

– een moeder

**Je krijgt de wereldpolitiek
gewoon je wijk, je huis in ...
Ouders hebben niet overal een
antwoord op**

– een professional

over de workshops

Ouders moeten bepalen welke eigen normen en waarden ze willen doorgeven, en welke van anderen. Ze moeten weten wat er in de wereld speelt, wat social media inhouden, hoe ze hun kind weerbaar kunnen maken. Ze moeten uitzoeken hoe ze – ondanks soms eigen negatieve ervaringen – hun kind liefdevol kunnen opvoeden. Ze moeten als vader en moeder tot een prettige rol- en taakverdeling komen, en vaak ook nog de eindjes aan elkaar knopen. Het betekent dat vaders en moeders naar hun kinderen kijken én naar zichzelf.

- ruimte voor vaders door vaders
- ruimte voor vaders door moeders
- ruimte voor weerbaarheid
- brief uit de toekomst
- geweldloos communiceren met je kind
- ruimte voor jezelf
- opvoeden in armoede
- ruimte voor ouders op school
- ruimte om te vloggen
- vragen om mee naar huis te nemen

In negen workshops gaan ouders met elkaar in gesprek over de ruimte die ze nodig hebben

‘Daar is 100 procent werk, daar is 100 procent opvoeden. Waar sta je?’ Begeleider Jens wijst in de ruimte naar links en naar rechts en al discussiërend zoeken acht mannen een plek.

Jens is kritisch: ‘Is voor inkomen zorgen ook opvoeden? Hoeveel uren ben je als vader met je kind bezig?’ Aanmoedigend is hij ook: ‘Wat is je grootste succesfactor?’ Een vader vertelt over zijn trots – op zijn studerende dochter, en op zichzelf dat hij een te laag schooladvies heeft voorkomen.

Op zoek naar de succesfactor

Levendig zijn de mannen met elkaar in gesprek. ‘Vroeger zaten we met het hele gezin in de huiskamer. Nu is dat versnipperd door telefoon, televisie, computer.’ Een ander reageert: ‘Nou, wij zaten ook bij elkaar, maar dat betekende echt niet dat we met elkaar praatten.’

Jens: ‘Mannen zijn geen praters. Ze zeggen niet snel dat ze een probleem hebben met hun kind, ook niet tegen familie en vrienden.’ Een van de vaders beaamt dat: ‘Je wilt niet dat anderen weten dat er iets aan de hand is in je gezin.’ Waarmee het gesprek op de wij-cultuur komt die voor veel van de aanwezige vaders geldt. De wij-cultuur is behulpzaam en vertrouwd, maar kan soms ook als een bedreiging voelen: is mijn geheim of probleem wel veilig, hoe zullen anderen in mijn kring mij zien?

Jens verbreedt de vraag: ‘Hoe helpt een wijkacademie dat vaders wel gaan praten, met elkaar? Welke ruimte willen vaders hebben, en wat gaan ze ermee doen?’ De reacties zijn instemmend als een van hen zegt: ‘Daar hebben we ook de vrouwen bij nodig: geef ons ruimte.’

begeleider: Jens van Tricht van Emancipator

workshop ruimte voor vaders door moeders

De tafel ligt vol tekenbladen met complimenten van negen moeders voor hun echtgenoten. De sfeer is levendig, kritisch, aanmoedigend.

‘Hoe geven we die vader ruimte om zich te verbinden aan zijn gezin? Dat gaat ook over jezelf. Wat doe jij, of wat doe je niet?’ opent begeleider Richard het gesprek. De moeders willen wel. En willen dat op verschillende manieren. Een ervan is samen praten: ‘Zonder kinderen erbij. Dan voorkom je dat je verschillende boodschappen geeft.’

Een andere moeder vertelt enthousiast over haar aanpak. ‘Ik wilde niet alles alleen doen, ik wilde ook een baan hebben. Dus heb ik hem een cursus gegeven.

Koken, wassen, stofzuigen ... ik doe het voor, jij kijkt, zei ik. En volgende week kook jij.’

**‘We moeten nog
veel zelf uitvinden’**

Maar het gebeurt ook anders: ‘Ik ben de baas thuis. Hij moet ‘t wel doen zoals ik ‘t wil.’ De reacties: ‘Jij stelt de norm voor wat je man moet doen. Dat is niet geduldig.’

En dat geduld een noodzaak is, ontdekken de moeders al pratend samen. ‘Het is ook je verantwoordelijkheid om het karakter van die ander te leren kennen. Dat duurt even.’ Of: ‘Sommige mannen hebben ‘t nog niet geleerd, en de omgeving kent die gelijkwaardigheid nog niet. We hebben ook weinig voorbeelden, krijgen kritiek uit de omgeving en voelen soms druk door familie. We moeten nog veel zelf uitvinden.’

begeleider: Richard Knel van Wijkacademie Holendrecht

Tweëntwintig ouders, vooral moeders, buigen zich over de vraag: hoe voed ik mijn kind weerbaar op? Ze delen hun zorgen – in alle openheid en vol herkenning.

Over de plek van hun kind in de wereld. 'Ik wil dat mijn kind zich kan redden in de samenleving, de wereld aan kan.' En: 'Hoe waarschuw ik mijn kind voor de verleidingen van social media?' Over hun eigen verwarring. 'Ik ben heel Iraans opgevoed, en nu moet ik schipperen tussen culturen.' Een moeder uit een ander werelddeel: 'Als Afrikaanse vrouw vind ik het moeilijk om mijn kinderen op te voeden zoals ik belangrijk vind.'

Over dochters, zonen en zelfvertrouwen. 'Ik kom stoere jongens tegen die eigenlijk heel onzeker zijn.' 'Ik wil mijn dochters zelfvertrouwen geven in deze harde maatschappij.'

Over moed: 'Ik wil dat mijn kinderen zichzelf mogen zijn, in zichzelf geloven.' Ze merken dat ze in hun zorgen niet alleen staan.

En ze denken verder, over hun eigen ervaringen: wat heeft jou weerbaar gemaakt in je eigen opvoeding? De een vertelt over de ontdekking dat haar mening ertoe deed bij haar vader. Een ander vertelt over een leraar. Weer een ander noemt haar moeder als voorbeeld die zich niet de kaas van het brood liet eten. De vraag is raak: het is een zoektocht naar eigen bronnen en ervaringen die kracht (en ruimte!) geeft in de opvoeding waar ze nu zelf voor staan.

Wat geeft jou kracht?

*begeleiders: Jamila Achahchah van Movisie
en trainer Fatima el Zohra*

workshop brief uit de toekomst

Toekomstdromen komen geregeld langs in ieders leven: een andere baan, een kind dat studeert of een baan heeft, herstel van familiebanden, ... Deze workshop neemt die dromen serieus.

‘Die ruimte voor verbeelding kan confronterend zijn. Je wensen, je idealen, je verlangens op papier zetten en voorlezen maakt heel veel los’, vertelt begeleider Anneke. Hier gaat het niet om grote, maatschappelijke idealen – en soms wel – maar vooral: wat wens je je kind en jezelf toe?

Deze verbeelding zonder oordeel laten stromen, zonder oplossingen of stappenplan, vraagt stilte en aandacht: stel je voor ... het is 2045, dertig jaar later, en wat wil je je huidige ik, hier en nu, en je kind, hier en nu, vertellen?

Anneke: ‘Dat is een intens, eerlijk en open proces. Moedig en met compassie voor jezelf. Want het maakt kwetsbaar om te ontdekken in welke wereld je kind wilt laten opgroeien.

Wat wil je nog bereiken, en wat kan niet meer? Wat zijn je diepste gevoelens daarbij?’ Het is ook een emotioneel proces, en soms komen de zakdoeken tevoorschijn.

Zelf vatten de deelnemers het zo samen: ‘Inzicht, ontspanning, bewustwording, doelen visueel maken, verantwoordelijkheid, het kwetsbare leven.’

**Hoe gaat het
met je kind
over 30 jaar?**

begeleider: Anneke Sools van Story Lab, Universiteit Twente

workshop geweldloos communiceren met je kind

‘Snel snel aankleden, ontbijten, gymspullen zoeken ... de ene keer is zo’n ochtend vol gestress en ben je geërgerd, een andere keer gaat het lekker en soepel. De omstandigheden zijn hetzelfde, toch doe je anders. Wie herkent dat?’

Help, ik schiet uit mijn slof!

Op de vraag van begeleider Fadma knikken de vijf ouders instemmend. Voorzichtig durven ze over hun ergernissen en nijdige momenten te praten. ‘Als ik al drie keer normaal heb gezegd dat-ie moet ophouden met gooien, dan blijf ik niet meer rustig.’ Of: ‘Ik schreeuw wel eens tegen mijn kind. En daarna voel ik me schuldig. Maar ik denk dat iedereen wel eens z’n beheersing verliest.’

Deze workshop nodigt deelnemers uit anders naar zichzelf te kijken. Fadma: ‘Stap ik positief, met een goed humeur uit bed, dan gaat mijn dag ook anders. Hoe komt dat? Waarom blijven

sommige mensen rustig, wat er ook gebeurt? Hoe wil jij dat een ander met jou omgaat?’ Bij geweldloze communicatie gaat het over jouw gedachten en behoeften, over wat er achter boos gedrag zit, legt Fadma uit.

‘Kinderen worden geboren met het goede in zich. En jij hebt jezelf zo hard beloofd niet te schreeuwen ... maar als je eigen moeder ook tegen jou schreeuwde, dan zit dat zo diep in jou. Vergeef ’t je moeder, waarschijnlijk heeft zij ook geen ander voorbeeld gehad.’

Geconcentreerd luisteren de ouders naar haar. ‘Boos worden omdat je kind niet luistert, vertelt je iets. Je wilt gehoord worden, die behoefte wordt niet vervuld, je lichaam protesteert. Je eerste neiging is heftig reageren – dat is een aanwijzing. Welke emotie leeft er in je, hoe voel je je echt?’ Die vragen openen de weg naar het hart van geweldloze communicatie: de verbinding met jezelf.

begeleider: Fadma Bouchataoui van Wijkacademie Rotterdam Zuid

workshop ruimte voor jezelf

'Ik kan niet sporten, niet fietsen. En dat wil ik wel graag, ik wil overal met mijn kinderen naar toe kunnen.' Met het ouderschapspel wordt ruimte voor jezelf bespreekbaar.

Begeleider Margreth: 'Ik hoorde vooral ouders over hun kinderen praten en maar weinig over hun ouderschap, over zichzelf, hun persoonlijke groei. Dit spel nodigt vaders en moeders uit hun hartverhaal te vertellen.'

Elke ouder kiest een kaart met een afbeelding die haar of hem aanspreekt, achterop de kaart staat een vraag, en wie wil mag vertellen. De afspraak is dat de verteller de regie heeft, adviezen mogen even wachten. En dat gebeurt ook: alle luisteraars zijn toegewijd en aandachtig. Een van de thema's van het spel, en toepasselijk hier, is *zorg voor jezelf*.

Begeleider Margreth: 'Je eigen kracht is belangrijk. Want als je niet goed voor jezelf zorgt, kun je ook niet voor je kinderen zorgen.'

Vandaag roept het spel vooral herkenning op over ziekte en handicaps, beperkte vrijheid, idealen. 'Mijn kind is gehandicapt. En ik wil niet alleen maar thuis zitten, ik wil werken en mezelf

ontwikkelen. Leuke dingen doen met vrienden en familie

Het ouderschapspel

in Turkije.' *Ja* en *hm* weerklinken als een van de deelnemers zegt: 'Alle vrouwen moeten sterk worden, eigen dingen doen.'

begeleider: Margreth Hoek van stichting BMP

'Armoede is stressvol.'

'Het is een taboe. Je schaamt je ervoor.'

'Je moet het niet voor jezelf houden, anders kun je niet geholpen worden.'

Ruimte voor eigen initiatieven

Bijna niets is zo moeilijk als in armoede kinderen opvoeden.

De workshop is dan ook intensief, ingespannen soms, vol verhalen over dagelijkse strijd en ontspanning, pijn en

plezier, met ondersteunende tips en mededogen voor elkaar. 'Kinderen zien ook je verdriet. Goed in balans zijn, ondanks geldzorgen, dat helpt jezelf en je kind.' Uiteraard komen ook praktische zaken aan bod: 'Maak planningen voor je gezin, dan wordt het geen chaos in je hoofd.'

Dat armoede generaties kan doorwerken, wordt zichtbaar bij de pijn waarover een deelnemer vertelt: 'Als kind van arme ouders voelde ik me altijd anders. En nu moet ik er zelf mee dealen.'

Wat is armoede eigenlijk? Bij die vraag komen deelnemers te spreken over ruimte in zichzelf, over een andere blik op eigen armoede.

'Wij leven hoe we dat ons kunnen veroorloven.' Een ander vult aan: 'Het gaat erom je eigen rijkdom te voelen en te kennen. Je hebt weinig geld, maar je bent misschien rijk aan kennis, of je bent een bron van warmte voor anderen.' Ook geloof kan een bron zijn: 'Welk geloof dan ook: christelijk, islamitisch, meditatie ... het is een manier om geloof in jezelf te krijgen.'

begeleider: Frank von Meijenfeldt van stichting BMP

Tussen school en ouders botert het niet altijd. De vijftien ouders benoemen het wantrouwen over en weer. Zo krijgt hun kind een te laag advies voor vervolgonderwijs, of worden klachten van ouders niet serieus genomen. Andersom zien scholen ouders soms weinig of komen ze alleen als er problemen zijn.

Wat wil je als ouder met school bespreken, en hoe kun je dat doen? Dat zijn de kernvragen en de deelnemers wisselen volop ervaringen uit. Eén ding is duidelijk: ouders willen meer contact met school en vooral inhoudelijke gesprekken. Met ruimte om hun eigen verhaal te vertellen en niet alleen de agenda van de school te volgen. Eigenlijk weten leerkrachten weinig over ouderschap, nergens in de lerarenopleidingen is daar aandacht voor – en dat mag veranderen.

Scholen mogen beseffen dat ouders talenten met zich meebrengen, maar de ouders steken

Wat kan er anders en beter?

ook de hand in eigen boezem: 'We moeten niet afwachten, we mogen ook zelf ons talent aanbieden.' Dat ouders op een basisschool in Amsterdam Oost met elkaar in gesprek gaan en een podium krijgen voor hun verhalen vinden allen een prachtig voorbeeld. Ook een goed intakegesprek met aandacht voor wie je bent als ouder en wat je van de school mag verwachten, spreekt aan.

Een van de ouders bespreekt dat het niet goed is om je kind te laten tolken. Eigenlijk is iedereen het daarmee eens. Alleen heb je soms niemand anders. Een ander geeft een suggestie: kunnen ouders, als ze elkaar kennen, wellicht tolken?

In ieder geval blijkt dat de workshop veel te kort is, er is nog zo veel meer te bespreken.

begeleider: Saskia Moerbeek van stichting BMP

workshop ruimte om te vloggen

De luchtigste onder de workshops. Vloggen is vrij simpel: met je telefoon maak je een korte reportage van een paar minuten waarbij je zelf in beeld bent, laat zien wat en wie je tegenkomt, en soms een kort interviewtje doet.

De term is afgekort van *video log*. 'Het is een *tool* om de wereld te laten zien wat je belangrijk vindt', legt begeleider Zoë uit. Dat roept belangstelling op: 'Kunnen we dit ook doen voor de Wijkacademie?'

Ter plekke maakt een kleine, toegewijd groepje een eerste vlog met drie tips van een vader voor over vaders. 'Eén: blijf ruimte vragen, claimen van je vrouw. Breng bijvoorbeeld je kinderen zelf naar school. Twee: blijf in gesprek met je vrouw over de opvoeding. En drie: toon interesse in je kinderen.'

De conclusie is om vloggen een volgende keer te combineren met mediawijsheid. 'Dan leer je ook de wereld van je kind beter kennen, en wat die op youtube en verder op internet tegenkomt.'

**Laten zien wat je
belangrijk vindt**

begeleider: Zoë Papaikonomou van Diversitymedia

vragen om mee naar huis te nemen

Alle workshops en de afsluitende presentaties laten vragen na om samen in de wijkacademies verder te onderzoeken:

- wat heeft jou weerbaar gemaakt in je eigen opvoeding? Kun je dat nu, als ouder, gebruiken?
- wat kunnen moeders doen om vaders ruimte te geven? En wat hebben vaders nodig?
- hoe kijk je vanuit de toekomst naar jezelf en je kind nu?
- welke behoefte zit er achter je eigen boosheid?
- hoe zorg je goed voor jezelf?
- welke rijkdom heb je wél als je weinig geld hebt?
- als het over school gaat: wat kun je zelf doen?
- hoe kun je de wereld laten zien wat je belangrijk vindt?

Ik zit zelf *in* mijn telefoon.
En dan vraag ik van mijn zoon
of hij 'm wil wegleggen.
– een moeder

Als 't over
ouders gaat,
gaat het
vaak over
moeders
– een vader

Ik ben trots op mijn
studerende dochter.
De school gaf haar een
laag schooladvies, ik
heb hard m'n best
gedaan dat te
veranderen
- een vader

We hebben ook weinig
voorbeelden, voelen
soms druk uit de
omgeving. We moeten nog
veel zelf uitvinden.
- een moeder

Ik wil mijn kind
kunnen laten
experimenteren,
zonder al te veel
inmenging van
buitenaf
– een moeder

Je kunt je kind niet alleen grootbrengen. Ruimte gaat ook
over familie, tantes, ooms, grootouders, burens
– een moeder

over
**Wijkacademies
Opvoeden**

Een Wijkacademie Opvoeden gaat uit van het principe van leren van elkaar. Een kerngroep van ouders van verschillende komaf spreekt met elkaar over hun ervaringen met, en vragen rond, opvoeden. Samen kiezen ze belangrijke thema's om in de wijk aan de orde te stellen en zoeken ze naar creatieve manieren om andere ouders en bewoners van de wijk daarbij te betrekken. In Nederland zijn bijna twintig Wijkacademies, zij zijn onderdeel van het landelijke project Wijkacademies Opvoeden en meer. Dit project is ontstaan op verzoek van migrantenouders en samen met hen bedacht.

wijkacademieopvoeden.nl

colofon *Geef ouders de ruimte* vond plaats op 10 november 2016 in Amsterdam Art Center.

organisatie Wijkacademies Opvoeden, Stichting BMP, Margreth Hoek, Saskia Moerbeek - **redactie & vormgeving** Barbara van Male - **fotografie** Frank von Meijenfeldt - **stichtingbmp.nl**

Zo veel
ouders,
zo veel
stemmen

